

Kutsehariduse valdkonna statistika põhinäitajad 2009/10. õppeaastal

Haridus- ja Teadusministeerium

2010

Koostaja: Mihkel Nestor

Haridus- ja Teadusministeeriumi analüütik

Sisukord

Sisukord	2
1. Kutseõppeasutused	3
2. Õpilaste arv.....	4
2.1 Õpilaste arv kutsehariduses õppeliikide lõikes	4
2.2 Õpilaste arvu prognoos	5
2.3 Õpilaste arv õppevaldkondade lõikes	6
2.4. Õpilaste jaotus soo, vanuse ja õppekeele järgi	7
3. Vastuvõtt kutseharidusse	8
4. Õpingute katkestamine	12
5. Õpingute lõpetamine	14
6. Kutseõppe lõpetajate rakendumine tööturul	14
7. Kutseksamid	17
8. Täiskasvanute koolitus kutseõppeasutustes	17
9. Õpetajad	19
9.1. Kutseõppeasutuste õpetajate vanuseline struktuur	19
9.2. Kutseõppeasutuste õpetajate kvalifikatsioon ja haridustase.....	19

1. Kutseõppeasutused

Kutseharidust pakkuvate õppeasutuste arv on püsinud viimasel kahel aastal muutumatuna: 2009/10. õppeaastal tegutseb Eestis 45 kutseõppeasutust. Neist 30 Haridus- ja Teadusministeeriumi (HTM) haldusalas, 11 eraomanduses, 3 kohaliku omavalitsuse poolt juhitud ning 1 kaitseministeeriumi haldusalas. Lisaks toimub kutseõpe ka 6 rakenduskõrgkoolis (joonis 1).

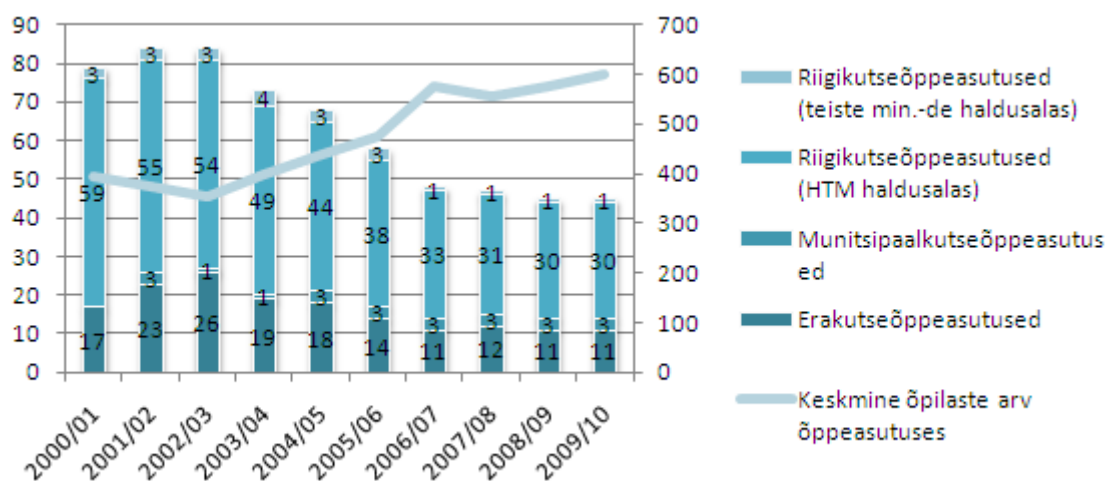
Joonis 1. Kutseõppeasutuste paiknemine 2009/10. õppeaastal.

Allikas: Kutsehariduse Seirekeskus, 2008.

Kutseõppeasutuste arvu stabiliseerumine märgib pika ümberkorralduste perioodi lõpulejõudmist. Kutseõppeasutuste võrgu põhjaliku ümberkorraldamisega alustas Haridus- ja Teadusministeerium juba 1999. aastal. Ümberkujundamise ulatust iseloomustab fakt, et kui 2000/01. õppeaastal tegutses Eestis 79 õppeasutust, siis nüüdseks on nende arv kahanenud 45 õppeasutuseni, seejuures HTM hallatavate kutseõppeasutuste arv 59-lt 30-ni. Reformi eesmärk oli muuta kutseõppeasutuste võrk optimaalseks ja tõhusalt toimivaks, mistõttu koondati õpe suurematesse piirkondlikesse keskustesse ja valdkonnapõhistesse koolidesse. Seejuures lähtuti põhimõttest, et kutsehariduse kättesaadavus peab säilima üle-eestiliselt. 2009/10. õppeaastal tegutseb igas maakonnas vähemalt üks kutseõppeasutus. Koos koolivõrgu optimeerimisega on oluliselt kasvanud ka keskmine õppurite arv kutseõppeasutuse kohta: kui 2000/01. õppeaastal oli ühe kutseõppeasutuse kohta keskmiselt 400 õpilast, siis 2009. aasta lõpuks oli see arv üle 600 ning riigikutseõppeasutustes koguni ligi 720 õppurit kooli kohta (joonis 2).

Joonis 2. Kutseõppeasutuste arvu muutumine 2000/01–2009/10.

Allikas: EHIS

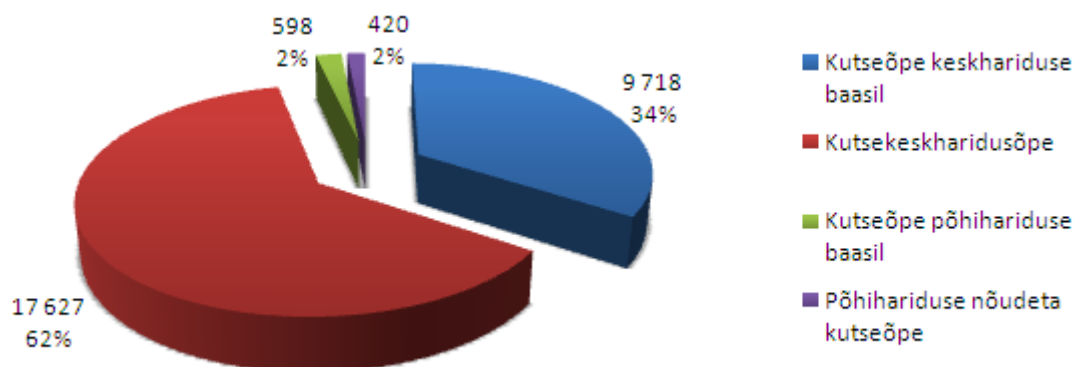
2. Õpilaste arv

2.1 Õpilaste arv kutsehariduses õppeliikide lõikes

2009. aasta 10. novembri seisuga õppis kutsehariduses 28 363 õpilast. Õppeliikide lõikes (joonis 3) õppis valdav osa neist (62,1%) kutsekeskharidusõppes. Kutseõppes keskhariduse baasil omandas kutseharidust rohkem kui kolmandik (34,3%) kõigist õpilastest. Väiksematele sihtrühmadele orienteeritud kutseõppes põhihariduse baasil ja põhihariduse nõudeta kutseõppes õppis 2009/10. õppeaastal vastavalt 2,1% ja 1,5% kõigist kutsehariduse õpilastest. Koostöös üldhariduskoolidega avanes 66-l 420-st põhihariduse nõudeta kutseõppes õppijast võimalus koos kutsega ka põhiharidus omandada, 2008. aastal oli selliseid õpilasi vaid 20.

Lisaks kutsehariduse tasemeõppele omandasid esmaseid kutseoskuseid ka 785 üldhariduskoolide õpilast õppeliigis „kutseõpe põhikoolis ja gümnaasiumis“. Suurim koolitaja selles õppeliigis on Võrumaa kutsehariduskeskus, kus 15-40 õppenädala jooksul antakse õpilastele teadmisi näiteks metallitööde, puidutöötamise, hotelliteeninduse ja turismikorralduse alal.

Joonis 3. Kutseõppurite jaotus õppeliigiti 2009/10. õppeaastal

Allikas: EHIS 10.11.2009.

2009. aasta oli kutsehariduse jaoks erakordne selle poolest, et esimest korda alates 2004. aastast õpilaste koguarv kutseõppes kasvas. Võrreldes 2008/09. õppeaastaga tõusis õpilaste arv rohkem kui 1100 isiku võrra, pannes proovile nii koolide ressursid kui riigieelarve. Nagu näha tabelist 1, kasvas õpilaste arv ennekõike keskhariduse järgse kutseõppe arvelt, kus õppijate arv suurenes 12% võrra. Protsentuaalselt oli tõus kõrge ka kutseõppes põhihariduse baasil – seal kasvas õpilaste arv 18%, kuid absoluutnumbrites vaid 93 võrra. Ainsa õppeliigina kahanes õpilaste arv kutsekeskharidusõppes, kuid kõigest 21 isiku võrra – võrdluseks 2008/09. aastal vähenes õppijate arv võrreldes eelneva õppeaastaga selles õppeliigis pea 250 võrra.

Tabel 1. Õpilaste arv õppeliikide lõikes 2005/06. - 2009/10. õppeaastal.

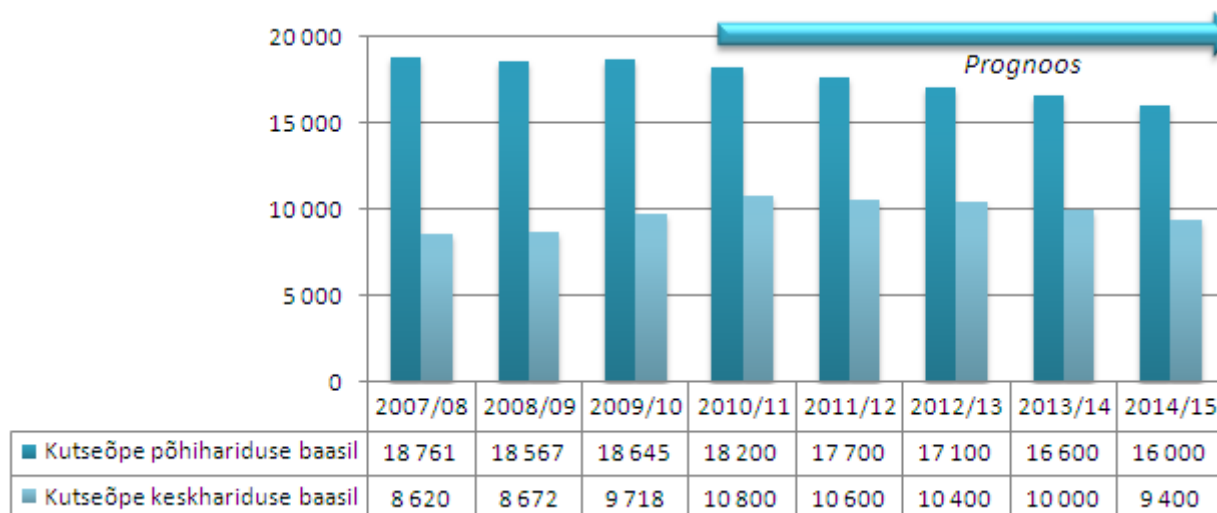
Õppeliik	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10
Põhihariduse nõudeta kutseõpe	28	169	307	414	420
Kutseõpe põhihariduse baasil	0	208	424	505	598
Kutsekeskharidusõpe	18 882	18 795	18 030	17 648	17 627
Kutseõpe keskhariduse baasil	10 101	9 478	8 620	8 672	9 718
Põhiharidust eeldav keskeri- / tehnikumiharidus	2	1	0	0	0
Kokku	29 013	28 651	27 381	27 239	28 363

Allikas: EHIS 10.11.2005 – 10.11.2009.

2.2 Õpilaste arvu prognoos

Hoolimata 2009. aasta erakordselt kõrgest vastuvõtust, on tõenäoline, et 1990-ndate aastate madal sündimus avaldab lähiaastatel mõju õpilaste arvule ka kutsehariduses. Majandussurutis on kutseõppeasutusse meelitanud palju neid, kes kõrge tööhõive jätkudes tõenäoliselt koolipinki jõudnud poleks. Keeruline on aga ennustada, kui kauaks selliseid huvilisi jätkub. Tuginedes Eesti Statistikaameti sünnistatistikale ja senistele trendidele kutsehariduses, võib prognoosida lähiaastateks õpilaste arvu kahanemist eriti põhihariduse järgses kutseõppes, kuid majandusolukorra paranedes väheneb tõenäoliselt õpilaste arv ka keskhariduse järgses kutseõppes (joonis 4).

Joonis 4. Õpilaste arv kutsehariduses 2007/08–2009/09 ja prognoos 2014/15. õppeaastani

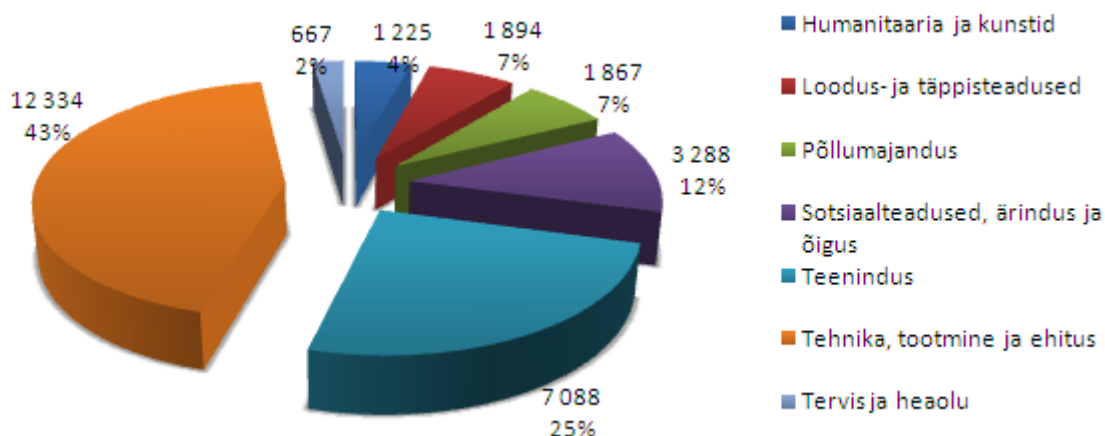

Allikas: EHIS; HTM analüüsitajad, 2010.

2.3 Õpilaste arv õppevaldkondade lõikes

Suurima õpilaste arvuga õppevaldkond kutsehariduses on tehnika, tootmine ja ehitus (joonis 5), kus käesoleval 2009/10. õppeaastal õpib 12 334 õpilast ehk 43% kõigist kutseõppuritest. Samas on õpilaste arv selles valdkonnas pidevalt kahanenud - võrreldes 2005/06. õppeaastaga 10% (tabel 2).

Joonis 5. Õpilaste arv õppevaldkondade lõikes 2009/10. õppeaastal.

Allikas: EHS 10.11.2010.

Õpilaste arvu poolest teisel kohal kutsehariduses on teeninduse õppevaldkond, kus vastupidiselt tehnika, tootmise ja ehituse õppevaldkonnale on õpilaste arv viimase 5 aasta jooksul 10% kasvanud. Panuse õpilaste arvu kasvu andis aga just käesolev õppeaasta – võrreldes eelmise aastaga õpib teeniduserialadel 750 õpilast enam.

Tabel 2. Muutus õpilaste arvus õppevaldkonniti 2005/06. - 2009/10. õppeaastal.

Õppevaldkond	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	5 aasta muutus
Humanitaaria ja kunstid	1 126	1 084	1 016	1 080	1 225	+ 9%
Loodus- ja täppisteadused	1 361	1 215	1 221	1 459	1 894	+ 39%
Põllumajandus	1 850	1 979	1 952	1 898	1 867	+ 1%
Sotsiaalteadused, ärimus ja õigus	3 661	3 468	3 339	3 372	3 288	-10%
Teenindus	6 458	6 514	6 183	6 337	7 088	+ 10%
Tehnika, tootmine ja ehitus	13 722	13 602	12 970	12 491	12 334	-10%
Tervis ja heaolu	835	789	700	602	667	-20%
Kokku	29 013	28 651	27 381	27 239	28 363	-2%

Allikas: EHS 10.11.2005 – 10.11.2009.

Suuruselt kolmandas õppevaldkonnas – sotsiaalteadused, ärimus ja õigus – on õpilaste arv vähenenud viimase 5 aasta jooksul 10%, käesoleval õppeaastal õppis selles valdkonnas 3 288 õpilast. Protsentuaalselt suurima hüppe õpilaste arvus on teinud loodus- ja täppisteaduste õppevaldkond, kus õpilaste arv 2009/10. õppeaastal võrreldes 2005/06. õppeaastatega kasvanud koguni 39%. Selle põhjuseks pole aga niivõrd IT-erialade kiire kasv kui muutused õppekavade liigitamises, osad varem tehnika, tootmise ja ehituse õppevaldkonda kuulunud erialad on nüüd liigitatud loodus- ja täppisteaduste alla. Enim on õppurite arv sel perioodil langenud tervise ja heaolu õppevaldkonnas, mis on ka õpilaste arvu poolest väikseim. Seoses uute tarbekunsti ja käsitöö erialade avamisega on

õpilaste arv suurenenud humanitaaria ja kunstide õppevaldkonnas (9%). Suhteliselt stabiilne on olnud õpilaste arv põllumajanduse õppevaldkonnas.

2.4. Õpilaste jaotus soo, vanuse ja õppekeele järgi

Kui läbi aastate on naiste osakaal kutsehariduses püsinud traditsiooniliselt 45% juures kõigist õppijatest, siis 2009/10. õppeaastal langes see 43%-ni. Seda põhjustab meeste tavapärasest suurem osakaal 2009. aasta sügisises vastuvõtus. Õppevaldkondade lõikes on õppijate sooline proportsioon kui ka selle muutus viimase 5 aasta jooksul väga erinev. Kõige suurem on meeste osakaal tehnika, tootmise ja ehituse õppevaldkonnas, kus mehed moodustavad kõigist õpilastest koguni 84%. Kõrge (73%) on meeste osakaal veel ka loodus- ja täppisteaduste valdkonnas. Praktiliselt võrdne on mees- ja naissoost õpilaste arv põllumajanduse õppevaldkonnas. Teistes valdkondades on naissoost õppijate arv suurem: humanitaaria ja kunstide ning teeninduse valdkonnas moodustavad naised kõigist õpilastest 65%, sotsiaalteaduste, äriduse ja õiguse valdkonnas 86% ning tervise ja heaolu valdkonnas 90%. Viimase 5 aasta võrdluses mitmes valdkonnas soorollid pigem kinnistunud: suhteliselt rohkem meessoost õpilasi on lisandunud neile aladele, kus meesõppijate osakaal on traditsiooniliselt olnud kõrgem ja vastupidi, erandiks on põllumajandus, kus naiste osakaal on märgatavalt tõusnud ning tervise ja heaolu õppevaldkond, kus vastupidiselt on naissoost õppijate arv vähenenud (tabel 3).

Tabel 3. Õpilaste jaotus soo ja õppevaldkonna järgi 2005/06. ja 2009/10. õppeaastal.

Õppevaldkond	2005/06		2009/10		5 aasta muutus	
	Mees	Naine	Mees	Naine	Mees	Naine
Humanitaaria ja kunstid	431	695	432	793	0%	14%
Loodus- ja täppisteadused	858	503	1 392	502	62%	0%
Põllumajandus	1 090	760	929	938	-15%	23%
Sotsiaalteadused, äridus ja õigus	507	3 154	459	2 829	-9%	-10%
Teenindus	1 981	4 477	2 396	4 692	21%	5%
Tehnika, tootmine ja ehitus	11 112	2 610	10 381	1 953	-7%	-25%
Tervis ja heaolu	65	770	65	602	0%	-22%
Kokku	16 044	12 969	16 054	12 309	0%	-5%

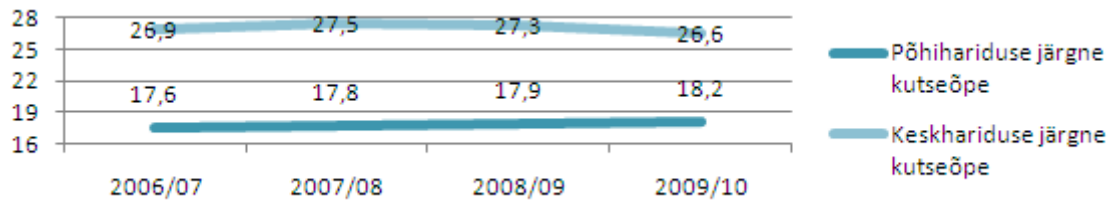
Allikas: EHS 10.11.2005 – 10.11.2009.

Õppeliikide lõikes on meeste osakaal eriti domineeriv põhihariduse nõudeta kutseõppes, kus naised on 2009/10. õppeaastal vaid 16%. Selle peamiseks põhjuseks võib pidada vanglaõppe suurt osakaalu. Samas ületab meeste arv naiste oma ka kutsekeskharidusõppes, kus mehed moodustavad kõigist õppijatest 66%. Vastupidine on olukord kutsõppes keskhariduse baasil, kus meeste osakaal on 39%.

Viimaste aastate jooksul on muutunud senised trendid õpilaste keskmises vanuses (joonis 6). Varasemalt püsis põhihariduse järgse kutseõppe õpilaste keskmine vanus suhteliselt stabiilsel tasemel ja keskhariduse järgses kutseõppes keskmine vanus vanemate õppurite lisandumise tõttu tõusis. Alates 2007. aastast on keskhariduse järgse kutseõppe õpilaste keskmine vanus aga langema hakanud. Selle tendentsi peamiseks põhjuseks on 20-22-aastaste noorte suur tung sellesse õppeliiki. Põihariduse järgses kutseõppes on õppijate keskmine vanus seevastu tõusnud – põhikoolilõpetajate

asemele on astunud need, kes keskharidusõpingud katkestanud või mõned aastad haridusteel vahele jätnud.

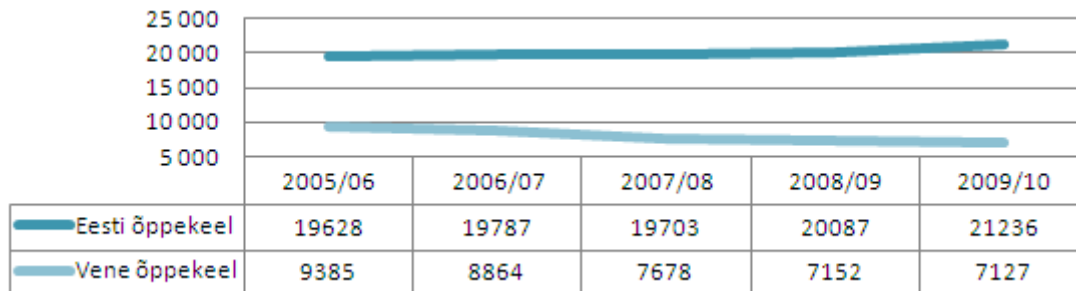
Joonis 6. Õpilaste keskmise vanuse muutumine kutseõppes 2006/07-2009/10.

Allikas: EHS 10.11.2006 – 10.11.2009.

Eesti kutseõppeasutustes on võimalik õppida nii eesti kui vene keeles, samas on vene keeles haridust omandada soovijate arv pidevalt vähenenud. Kui 2005/06. õppeaastal õppis vene õppekeele rühmades 32% õpilastest, siis 2009/10. õppeaastaks on venekeelsete õppijate arv kahanenud 25%-ni õppurite koguarvust (joonis 7). Absoluutarvudes jäi 2009/10. õppeaastal vene keeles kutsehariduse omandajate arv sarnasele tasemele 2008/09. õppeaastaga.

Joonis 7. Õpilaste ja õppeasutuste jagunemine õppekeele järgi 2004/05-2009/10.

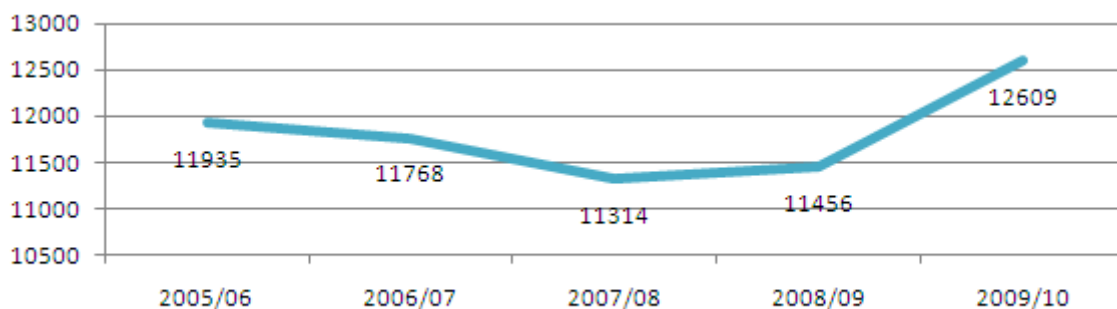

Allikas: EHS 10.11.2005 – 10.11.2009.

3. Vastuvõtt kutseharidusse

Kui väike tõus vastuvõetute arvus 2008/09. õppeaastal andis põhjust ettevaatlikuks optimismiks, siis 2009. aasta sügise vastuvõtu tulemused ületasid kõiki ootusi (joonis 8).

Joonis 8. Vastuvõtt kutseharidusse 2005/06–2009/10.

Allikas: EHS 10.11.2005 – 10.11.2009.

Võrreldes eelmise õppeaastaga suurenes vastuvõetute arv kutsehariduses 10%, mis absoluutarvudes tähendas 1153 lisandunud esmakursuslast. Vaadates vastuvõttu õppeliikide lõikes (tabel 4) selgub, et suurima panuse andis vastuvõtuarvu tõusu keskhariduse järgne kutseõpe, kus sisseastujate arv kasvas võrreldes 2008/09. õppeaastaga rohkem kui 1000 isiku võrra (+22%). Üle mitme aasta kasvas vastuvõtt aga ka põhihariduse järgses kutseõppes, kus võrreldes eelmise õppeaastaga oli sisseastujaid 200 võrra enam (+3%). Pisut langes vastuvõtuarv väikesearvulises põhihariduse nõudeta kutseõppes.

Tabel 4. Vastuvõtt kutseharidusse 2005/06–2009/10 õppeliikide lõikes.

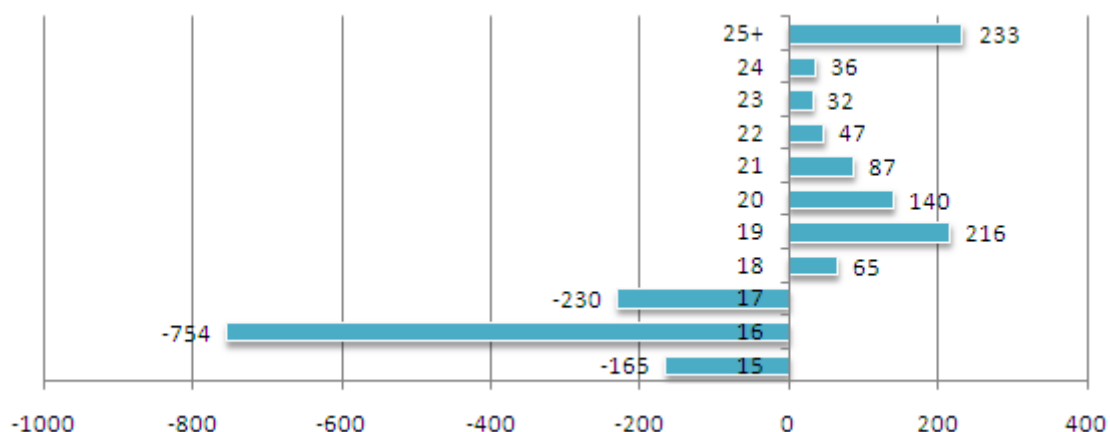
Õppeliik	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10
Põhihariduse nõudeta kutseõpe	28	132	255	352	291
Kutseharidus põhihariduse baasil	6 924	7 008	6 567	6 515	6 715
Kutseharidus keskhariduse baasil	4 983	4 628	4 492	4 589	5 603
Kokku	11 935	11 768	11 314	11 456	12 609

Allikas: EHIS 10.11.2005 – 10.11.2009.

Õpilaste arvu prognoosimiseks tulevikus on aga oluline teada, kust või mille arvelt on uued õpilased lisandunud. Teame ju, et põhikoolilõpetajate arv on pidevalt vähenenud ja keskkoolilõpetajad kalduvad kutsekoolile ülikooli eelistama. Otse põhikooli päevasest õppest kutsekooli astujate arv on läbi aastate püsinud suhteliselt stabiilselt 30% juures, võrreldes eelmise aastaga 2009. aasta sügisel kutsehariduse kasuks otsustajate osakaal isegi vähenes poole protsendi võrra.

Vaadates sisseastujate vanuse muutumist perioodil 2006-2009 (joonis 9) selgub, et põhihariduse baasil kutseõppes on kaotatud kõige rohkem 15-17-aastaseid sisseastujaid, keda 2009. aasta sügisel oli 1150 võrra vähem kui 2006. aasta sügisel. Nende asemele on astunud aga pisut vanemad noored – eelkõige vanuses 19-20 aastat. 18-24-aastaseid sisseastujaid oli võrreldes 2006. aasta sügisega selle õppeaastal rohkem kui 600 võrra enam. 233 isiku võrra on suurenenud ka 25-aastaste ja vanemate sisseastujate arv.

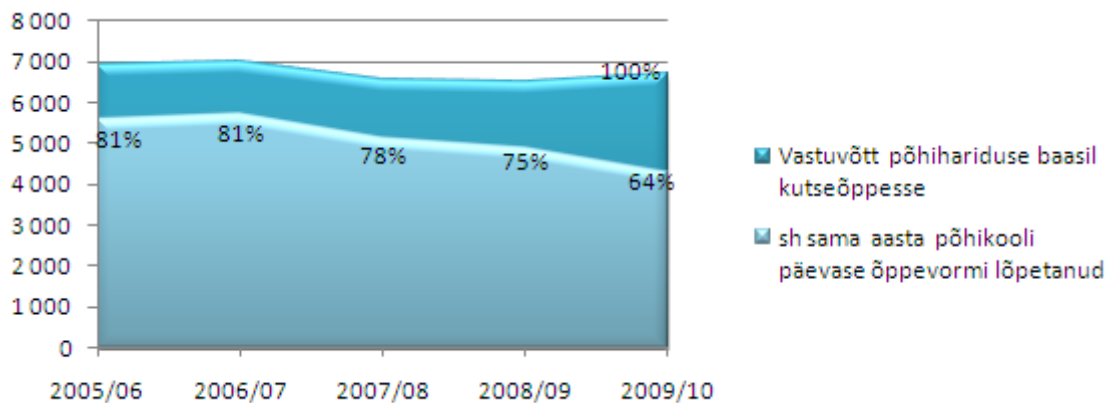
Joonis 9. Muutus põhihariduse järgsesse kutseõppesse sisseastujate vanuses perioodil 2006-2009.

Allikas: EHIS 10.11.2006 – 10.11.2009.

Hoolimata sisseastujate arvu kasvust 2009. aastal on aastate lõikes aina enam vähenenud otse põhikoolist kutseharidusse astujate arv. Otse põhikoolist kutseõppesse tulijad moodustasid 2009. aastal kogu põhihariduse järgse kutseõppe vastuvõetust vaid 64% (joonis 10).

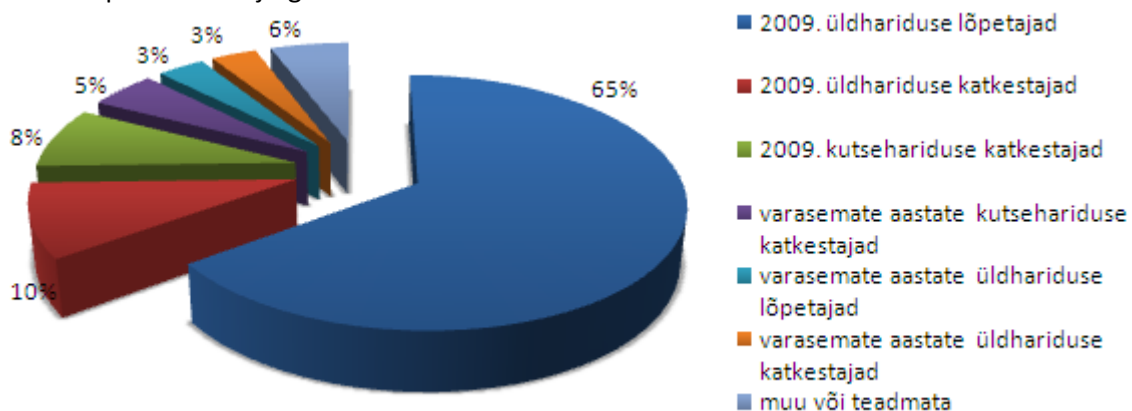
Joonis 10. Muutus otse põhikooli lõpetamise järel kutseõppesse astujate arvus perioodil 2005-2009.

Allikas: EHS 10.11.2006 – 10.11.2009.

Vaadates põhihariduse järgsesse kutseõppesse astujate varasemat hariduslikku tausta (joonis 11) selgub, et suuruselt teise grupi sama aasta põhikoolilõpetajate järel moodustasid sisseastujate seas 2009. aastal üldharidusõpingud katkestanud noored (10%). Suhteliselt suur oli ka nende kutseõppurite osakaal (8%), kes olid 2009. aastal õpingud katkestanud ja nüüd uuel erialal haridust omandama asusid. Väiksema osa põhihariduse järgsesse kutseõppesse sisseastujatest moodustasid varasemate aastate üldhariduse katkestajad ja lõpetajad ning kutsehariduse katkestajad.

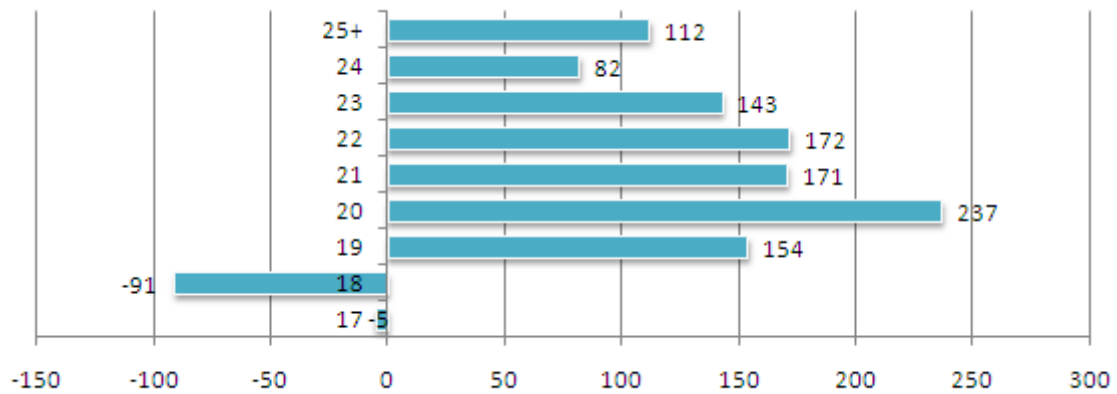
Joonis 11. 2009. aastal põhihariduse järgsesse kutseõppesse astujate varasem hariduslik taust viimase õpisündmuse järgi.

Allikas: EHS10.11.2009.

Keskhariduse järgsesse kutseõppes mõjutab 2006. ja 2009. aasta sisseastujate vanusevõrdlust (joonis 12) 2009/10. õppeaasta erakordselt kõrge vastuvõtuarv – kutseõppesse lisandus pea igas vanuses õppijaid. Siiski võib tõdeda, et sellel ajavahemikul on langenud 17-18-aastaste sisseastujate arv ning suhteliselt väiksem on olnud kasv ka 19-aastaste isikute seas. Oluliselt on kasvanud seevastu just 20-22-aastaste sisseastujate arv. Samas 25-aastaste ja vanemate sisseastujate arv on kasvanud vaid 112 isiku võrra. See tähendab, et eelkõige on keskhariduse järgsesse kutseõppesse lisandunud noored, kellel on keskhariduse omandamisest möödunud 1-3 aastat.

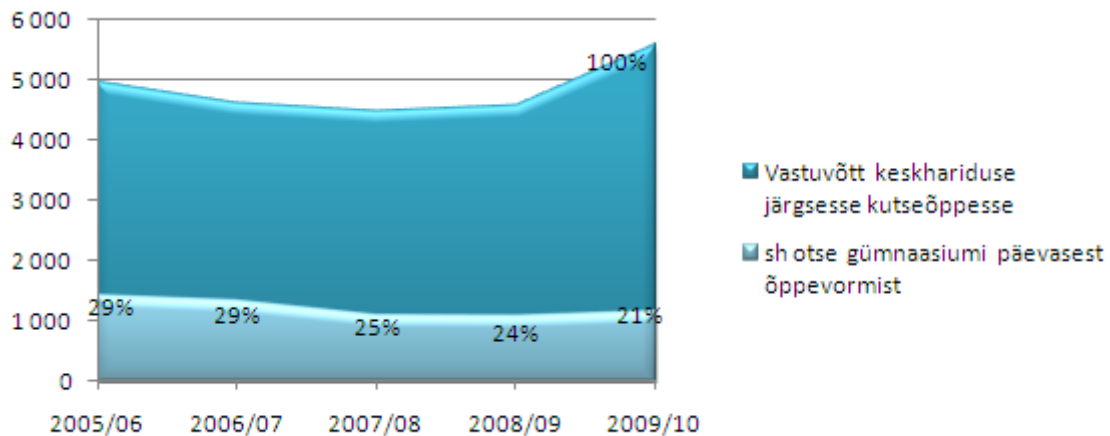
Joonis 12. Muutus keskkooliduse järgsesse kutseõppesse sisseastujate vanuses perioodil 2006-2009.

Allikas: EHIS 10.11.2006 – 10.11.2009.

Otse keskkoolist kutseõppesse siirdujate osakaal kogu vastuvõttust on püsinud suhteliselt stabiilsena (joonis 13). Kõigist 2009. aasta keskkoolilõpetajatest asus samal aastal kutseharidust omandama siiski vaid 11,5%.

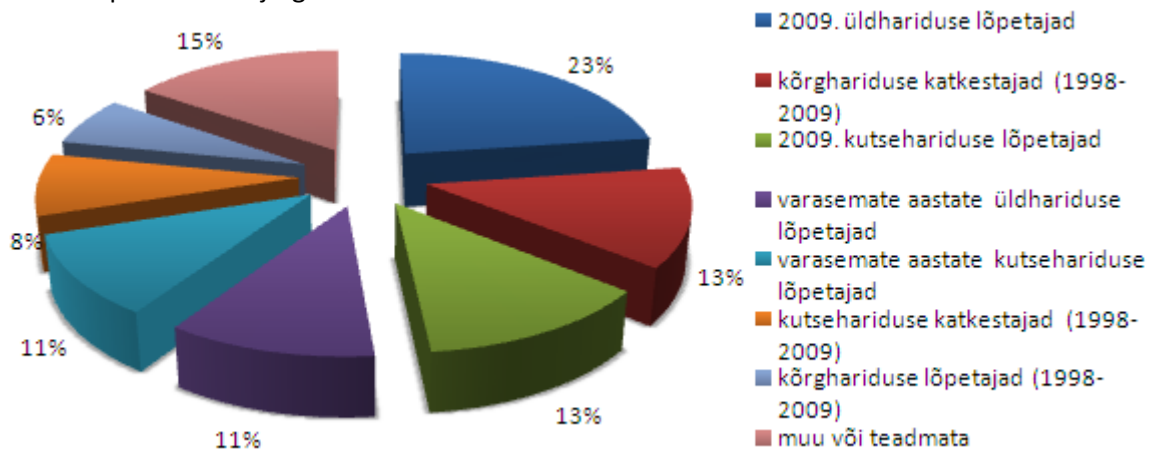
Joonis 13. Muutus otse keskkooli lõpetamise järel kutseõppesse astujate arvus perioodil 2006-2009.

Allikas: EHIS 10.11.2005 – 10.11.2009.

2009. aasta sügisel keskkooliduse järgsesse kutseõppesse astujate hariduslikku tausta viimase õpisündmuse järgi vaadates selgub (joonis 14), et suurima grupi sisseastujatest moodustasid siiski 2009. aastal üldkeskkooliduse lõpetanud noored. Veidi ehk ootamatu on aga suuruselt teine grupp sisseastujatest: 2009. aastal kutseõppesse keskkooliduse baasil astunutest 13% viimane haridussündmus oli kõrghariduse katkestamine. Tõenäoliselt majandussurutise ühe mõjuna moodustasid pea sama palju sisseastujatest (13%) 2009. aasta kutsehariduse lõpetajad, kes asusid kutset omandama mõnel muul erialal. Märkimisväärse osa sisseastujatest moodustasid veel ka varasemate aastate üldhariduse lõpetajad (11%), varasemate aastate kutsehariduse lõpetajad (11%) ning kutsehariduse katkestajad (8%). 6% sisseastujate viimane haridussündmus oli kõrghariduse lõpetamine.

Joonis 14. 2009. aastal keskhariduse järgsesse kutseõppesse astujate varasem hariduslik taust viimase õpisündmuse järgi.

Allikas: EHS 10.11.2009.

4. Õpingute katkestamine

Kutsehariduse suur paindlikkus muudab katkestamise teema käsitlemise kohati väga keerukaks. Erinevalt üldharidusest, kus õpingud algavad 1. septembril ja lõpevad juunis, alustatakse ja lõpetatakse kutseõpinguid tihti ka traditsioonilise õppeaasta keskel. Paindlik õppekorraldus esitab väljakutse ka katkestamise statistilise mõõtmise meetodikale. Varasematel aastatel on katkestajate osakaalu kutsehariduses leitud valemi alusel, mille kohaselt õppeaasta¹ jooksul katkestajate arv jagati õpilaste arvuga 10. novembril. Juhul kui mõnes õppeasutuses toimus teatud erialadel vastuvõtt aga peale 10. novembrit, võis õppeaasta jooksul katkestajate arv olla suurem õpilaste arvust novembris, mistõttu katkestajate osakaal ületas 100%. Alates 2008/09. õppeaastast leitakse katkestajate osakaal õpinguid alustanutest isikupõhiselt: s.t. kontrollitakse, kui paljud 10. novembril õpilaste nimekirja kuulunud isikutest on õppeaasta jooksul õpingud katkestanud. Katkestajate hulka ei loeta neid sisseastujaid, kes realselt õppetöle ei ilmunud², samuti selliseid õpilasi, kes õppeasutuse siseselt samas õppekavarühmas eriala vahetasid³.

Tabelis 5 on esitatud uue meetodika alusel leitud katkestajate arv ja osakaal viimase kolme õppeaasta kohta. Võrreldes 2006/07. õppeaastaga on katkestamise protsent 2008/09. õppeaastaks vähenenud kõikides õppeliikides. Traditsiooniliselt on suurim katkestajate osakaal põhihariduse nõudeta kutseõppes. Oluline on siinjuures märkida, et katkestamise protsenti selles õppeliigis mõjutab oluliselt vanglaõppe suur osakaal. Vanglas läbiviidava kutseõppe katkestamise põhjus on tihti kinnipeetava vabanemine, tavaõpilaste väljalangevus selles õppeliigis oli 2008/09. õppeaastal oluliselt madalam - 29,6%. Madalaim on katkestajate osakaal kutsekeskharidusõppes, 2008/09. õppeaastal 14,7%. Et tegemist on õpilaste arvu poolest suurima õppeliigiga, võib tõdeda, et progress väljalangevuse vähendamises on kolme aasta jooksul olnud märgatav. Kui 2006/07. õppeaastal jättis õpingud pooleli 18,3% kutsekeskharidusõppe õpilastest, siis 2008/09. õppeaastal juba vaid 14,7%.

¹ Täpsemalt 01.oktoober – 30.september.

² Kuulusid õppurite nimekirja alla 31 päeva.

³ Jätkasid või ennistati samas õppeasutuses 31 päeva jooksul peale katkestamist.

Kuigi väiksemas mahus, on katkestamist suudetud vähendada ka kutseõppes põhihariduse baasil ja kutseõppes keskhariduse baasil.

Tabel 5. Õpingute katkestamine kutsehariduses 2006/07 – 2008/09.

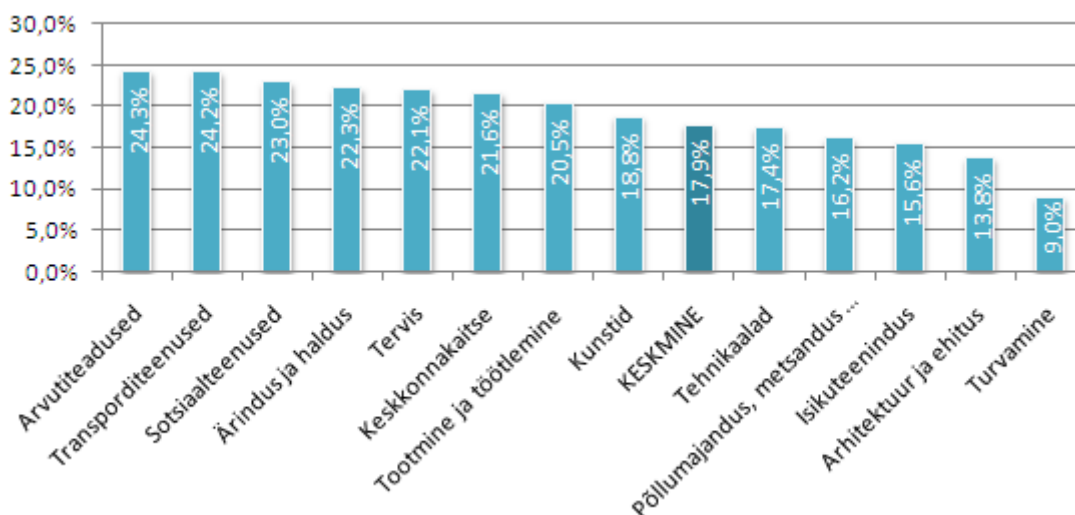
	2006/07		2007/08		2008/09	
	Katkestajate arv	Katkestajate osakaal	Katkestajate arv	Katkestajate osakaal	Katkestajate arv	Katkestajate osakaal
Põhihariduse nõudeta kutseõpe	199	61,5%	302	60,9%	254	47,8%
Kutseõpe põhihariduse baasil	109	26,4%	202	26,9%	166	23,6%
Kutsekeskharidusõpe	3 857	18,3%	3 358	16,6%	2 920	14,7%
Kutseõpe keskhariduse baasil	2 560	23,4%	2 280	22,4%	2 225	22,6%
Kokku	6 725	20,3%	6 142	19,1%	5 565	17,9%

Allikas: EHIS

Õpingute katkestamisel kutsehariduses on erinevaid põhjuseid, sealhulgas näiteks eriala sobimatus. Oluline on, et väljalangeja ei heituks, vaid jätkaks hariduse omandamist. Seetõttu on mõistlik vaadata ka katkestajate edasist käekäiku hariduses. 2008/09. õppeaasta katkestajatest oli järgmise õppeaasta 10. novembri seisuga õpinguid jätkanud pea 40%, seega otseselt langes haridussüsteemist välja pisut rohkem kui 3400 õppijat (10,8%). Nagu näitab viimaste aastate vastuvõtuanalüüs, jõuavad paljud neist uuesti koolipinki järgmistel aastatel.

Õppesuundade lõikes oli 2008/09. õppeaastal katkestajate osakaal kõige suurem arvutiteadustes, kus õpingud katkestas pea veerand õpilastest (24,3%), pea sama kõrge oli väljalangevus ka transporditeenuste õppesuunal (24,2%). Kõige madalam on väljalangevus turvamise, arhitektuuri ja ehituse ning isikuteeninduse õppesuundadel (joonis 15).

Joonis 15. Õpingute katkestamine kutsehariduses 2008/09. õppeaastal õppeliikide lõikes.

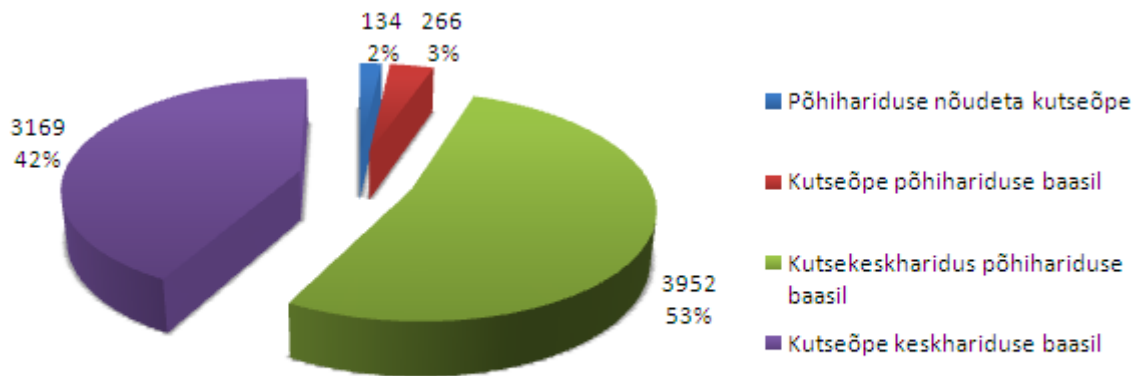

Allikas: EHIS

5. Õpingute lõpetamine

2008/09. õppeaastal lõpetas kutsehariduses oma õpingud edukalt 7 521 isikut (joonis 16). Kutsekeskhariduse omandas nendest 3 952 inimest ehk 53% kõigist lõpetajatest. Pisut vähem, 3 169 õpilast (42%), lõpetas kutseõppe keskhariduse baasil. Väikese õppijate arvuga õppeliikides, kutseõpe põhihariduse baasil ja põhihariduse nõudeta kutseõpe, lõpetas vastavalt 266 (3%) ja 134 (2%) isikut.

Joonis 16. Kutsehariduse lõpetajad 2008/09. õppeaastal õppeliikide lõikes.

Allikas: EHIS

Võrreldes 2004/05. õppeaastaga on lõpetajate arv ainsana vähenenud keskhariduse järgses kutseõppes (-18%). Kutsekeskharidusõppes on lõpetajate arv 2004/05. õppeaastaga võrreldes aga 7% kasvanud. Seoses uute paindlike kutseõppeliikide loomisega on varasematel aastatel lisandunud järjest enam lõpetajad põhihariduse nõudeta kutseõppes⁴ ja kutseõppes põhihariduse baasil, kuid et sihtgrupp on piiratud, hakkab lõpetajate arv nendes õppeliikides jõudma stabiilse tasemeni (tabel 6).

Tabel 6. Kutsehariduse lõpetajad õppeliikide lõikes 2004-05. – 2008/09. õppeaastal.

	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09
Põihariduse nõudeta kutseõpe	9	11	82	102	134
Kutseõpe põhihariduse baasil		12	254	299	266
Kutsekeskharidusõpe	3696	3712	3880	3811	3952
Kutseõpe keskhariduse baasil	3843	3483	3436	3057	3169
Kokku	7548	7218	7652	7269	7521

Allikas: EHIS

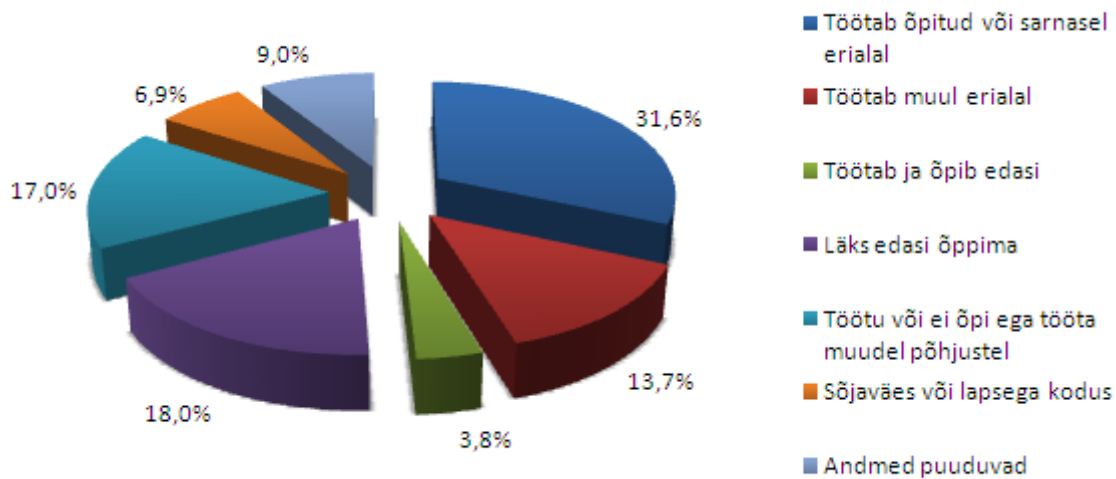
6. Kutseõppe lõpetajate rakendumine tööturul

Kolmandat aastat järjest kogub HTM riikliku koolitustellimuse raames õpet läbiviivatelt kutseõppeasutustelt ja kutseharidust andvatelt rakenduskõrgkoolidelt infot lõpetajate rakendumise kohta 6 kuud peale kooli lõpetamist. Traditsiooniliselt kirjutatakse koolis igal aastal üles lõpetajate

⁴ 2004/05. õppeaastal pakuti põhihariduse nõudeta kutseõpet vaid erivajadustega inimestele ning kinnipidamisasutustes viibijatele.

kontaktandmed ja sügistelvel võtavad endised kursusejuhendajad lõpetanutega ühendust, et välja selgitada nende edasine käekäik.

Joonis 17. 2008/09. õppeaasta kutsehariduse lõpetajate rakendumine 6 kuud peale kooli lõpetamist.⁵

Allikas: HTM kutseõppeasutuste talitus, 2010.

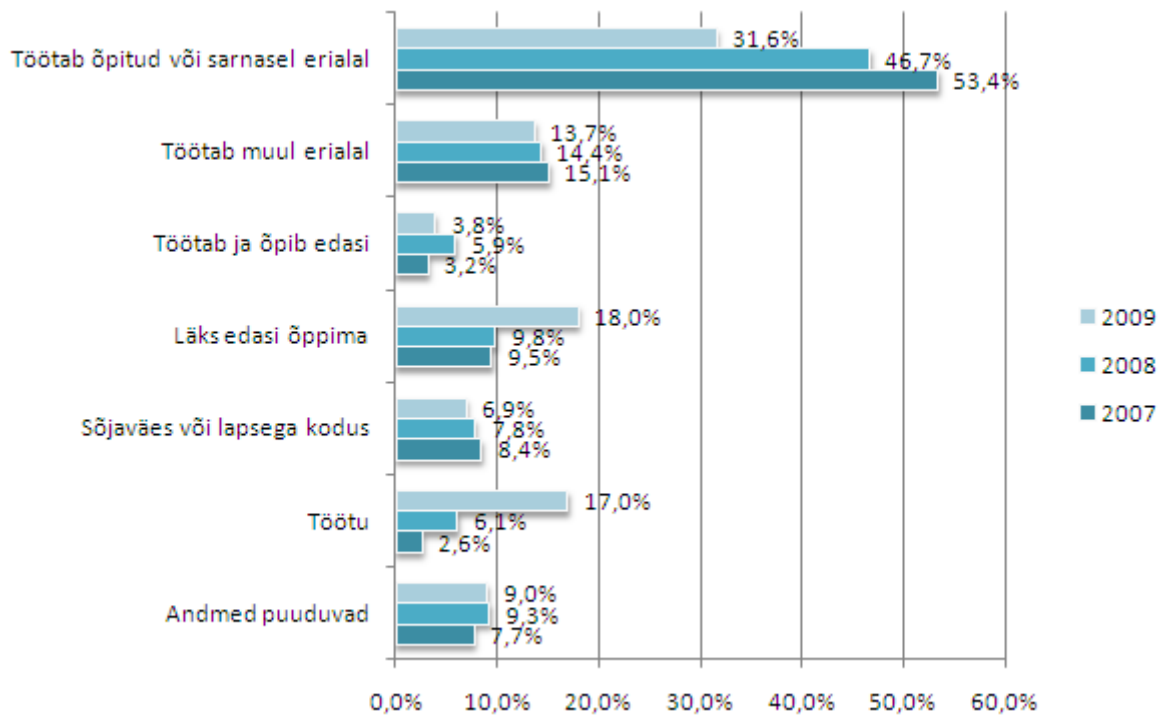
2008/09. õppeaasta lõpetajatest oli pool aastat peale kooli lõpetamist kokku tööd leidnud 49,1% (joonis 17). Ligi kolmandik kõigist lõpetajatest leidis tööd õpitud või sellele sarnasel erialal - 31,6%-le erialasele tööle siirdujatest lisandub tegelikkuses suur osa ka neist, kes on jätkanud õpinguid samal ajal töötades (3,8%). Õpitud erialast erinevas valdkonnas on tööle asunud 13,7% lõpetajatest. Käesoleval aastal on väga suur ka nende inimeste arv, kes oma õpinguid peale kutseõppe lõpetamist jätkasid (valdavalt kutseõppes keskkhariduse baasil või kõrghariduses). Kui ainult õpingutele pühendus 18% lõpetajatest, siis koos nende isikutega, kes koos õpingute alustamisega ka tööl käisid, ulatus edasiõppijate osakaal kõigist lõpetajatest lausa 21,8%-ni. Ajajärgule iseloomulikult oli kahjuks väga suur ka nende osakaal (17%), kes peale lõpetamist tööd leidnud ei ole või pole seda otsinud mõnel siin mainimata põhjusel. 6,9% lõpetajatest jäi tööturult kõrvale kohustusliku kaitsevæeteenistuse tõttu või jäid lapsega koju. 9%-ga lõpetajatest ei õnnestunud kursusejuhendajatel kuus kuud pärast lõpetamist enam ühendust saada.

Joonis 18 näitab, millist mõju on koolilõpetajate rakendumisele tööturul avaldanud kasvav töötus. Juba 2008. aasta andis märku vastsete koolilõpetajate vähenenud võimalustest tööd leida – kui 2007. aastal leidis kokku tööd ligi 72% lõpetajatest, siis 2008. aastal 67%. Eriti drastiline on vähenemine olnud aga 2008. ja 2009. aastat võrreldes, kui tööd leidsid vähem kui pooled lõpetajatest (49%). Suurim on mõju olnud just erialase töö leidmisele, 2007. aasta 53,4% asemel leidis 2009. aastal õpitud või sarnasel erialal tööd vaid 31,6% lõpetajatest. Sellise suundumuse tõenäoline põhjus on kutsehariduse profiil – valdav enamus õpilastest õpib töötleva tööstuse, ehituse ja majutamise ning toitlustamisega seotud valdkondades, mis on majanduskriisi tõttu ka enim kannatanud. Napid väljavaated kiirelt erialast tööd leida on otseselt mõjutanud inimeste soovi haridusteed jätkata: kui 2007. aastal jätkas õpinguid 12,7% lõpetajatest, siis 2009. aastal koguni 21,8%. Loodetavasti aitab

⁵ Lõpetajate edasise rakendumise osas ei kogutud andmeid erakutseõppeasutustelt ja teiste ministeeriumite haldusalas olevatelt kutseõpet pakkuvatelt õppeasutustelt.

tööpuudus seeläbi inimestel jõuda kõrgema haridustasemeni kui nad stabiilsetes majandusoludes jõudnud oleksid.

Joonis 18. Kutsehariduse lõpetajate rakendumine 6 kuud peale kooli lõpetamist, 2007-2009, (%).

Allikas: HTM kutseõppeasutuste talitus

EHISE andmetel on edasiõppijate osakaal 2008/09. õppeaasta lõpetajate seas suuremgi - 24,1% (tabel 7). Võrreldes varasemate aastatega on eelkõige suurenenud nende lõpetajate arv, kes jätkavad õppimist kutsehariduses valides uue või eelnevalt õpitud erialaga haakuva eriala või teise kutseõppeliigi.

Tabel 7. Kutsehariduse lõpetajate õpingute jätkamine 2005/06. – 2008/09. õppeaastal.

	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09
Jätkas kutsehariduses	490	499	590	887
Jätkas kõrghariduses	751	816	816	928
- sh rakenduskõrghariduses	565	599	626	679
- sh akadeemilises kõrghariduses	186	217	190	249
Ei jätkanud järgmisel õppeaastal õpinguid	5 977	6 332	5 863	5 705
Lõpetas kokku	7 218	7 652	7 269	7 520
Edasiõppijate osakaal	17,2%	17,3%	19,3%	24,1%

Allikas: EHIS 10.11.2006-10.11.2008.

Samas on rohkem kui 100 võrra suurenenud ka kõrghariduses jätkajate arv. Seejuures on kasvanud ennekõike akadeemilise kõrghariduse kasuks otsustajate arv. Õppeliikide lõikes on edasiõppijate osakaal pisut kõrgem põhihariduse nõudeta kutseõppe ja kutsekeskharidusõppe lõpetajate seas, 2009/10. õppeaastal jätkas neist õpinguid 28%. Kutseõppe keskhariduse baasil lõpetajatest jätkas

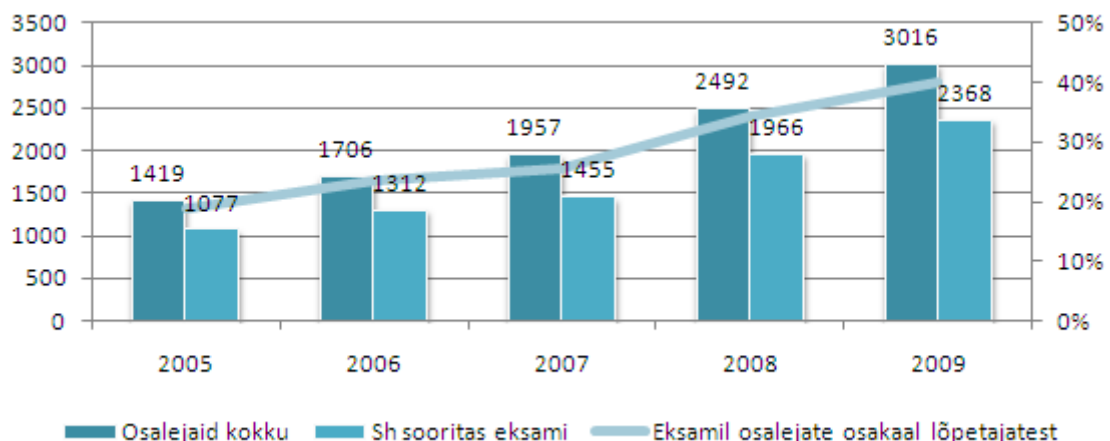
õpinguid 23%, väiksem oli edasiõppijate osakaal kutseõppes põhihariduse baasil, kus uuel õppeaastal jätkas õpinguid vaid 15% 2009. aasta lõpetajatest.

Kui tabel 7 kajastab vaid neid kutsehariduse lõpetajaid, kes siirdusid pärast lõpetamist samal aastal edasi õppima, siis kõik kutseõppe lõputunnistuse saanud ei jätkka õpinguid kohe samal sügisel peale lõpetamist. Kõrgkoolidesse vastuvõetute analüüs näitab, et tegelikult on kutsehariduse taustaga üliõpilasi märgatavalt rohkem. 2009/10. õppeaastal võeti kõrgharidusesse vastu 1464 (sh rakenduskõrgharidusse 1040) isikut, kes esitasid eelnevat haridust tõendava dokumendina kutsehariduse lõputunnistuse. Kokku oli 10.11.2009 seisuga kõrghariduses 5515 eelnevalt kutsehariduse omandanud üliõpilast, sh 3858 neist rakenduskõrgharidusõppes.

7. Kutseksamid

Alates 2004. aastast on juurutatud võimalust asendada kutseõppeasutuse lõpueksam kutseksamiga. Kutseksami sooritamise lõpueksamina või ühe aasta jooksul peale kutseõppeasutuse lõpetamist on eksami sooritaja jaoks tasuta, kulud kaetakse HTMi eelarvest.

Joonis 19. Kutseksamite sooritamise kutseõppeasutustes 2004-2009.

Allikas: EHIS 10.11.2005 – 10.11.2009.

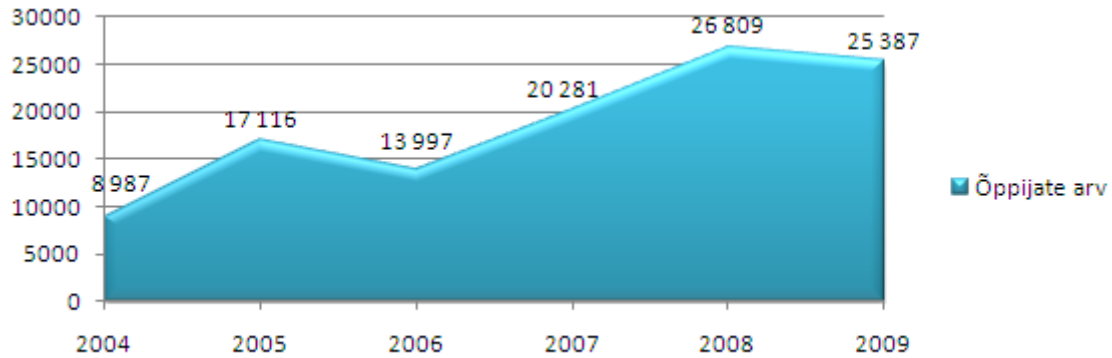
Aastate lõikes on kutseksami sooritajate arv järjepidevalt kasvanud (joonis 19), kuid kasv on jäänud oodatust väiksemaks. 2008/09. õppeaastal lõpetas kutseõppes 7 269 isikut, kutseksamite tegijaid oli 2009. aasta jooksul aga 3 016 ehk 40% kõigist lõpetajatest. Eksami sooritas positiivselt 2 368 isikut ehk 79% eksaminandidest. Võrdluseks 2005. aastal sooritas kutseksami vaid 19% lõpetajatest.

8. Täiskasvanute koolitus kutseõppeasutustes

Alates 2004. aastast on HTM kogunud andmeid kutseõppeasutustes toimuvate täienduskoolituste kohta. Võrreldes 2004. aastaga oli 2009. aastaks koolitustel osalenud inimeste arv kasvanud pea kolmekordselt (joonis 20). Suureks abiks koolituspakkumise suurendamisel on olnud Euroopa Sotsiaalfondi avanenud vahendid, mille abil on alates 2007. aastast olnud võimalik kursuseid rahastada riiklikust koolitustellimusest. Täiskasvanud õppijate arvu kerge langus 2009. aastal on

tingitud sellest, et riikliku koolitustellimuse raames eelistati pigem ajaliselt pikemaid ja põhjalikumaid kursuseid, 2006. aasta langus oli tingitud aga kutseõppeasutuste reorganiseerimisest, osa kutseõppeasutusi muutus rakenduskõrgkoolideks, mistõttu neis õppeasutustes õppijad ei kajastu enam kutseõppeasutuste täienduskoolituse statistikas⁶.

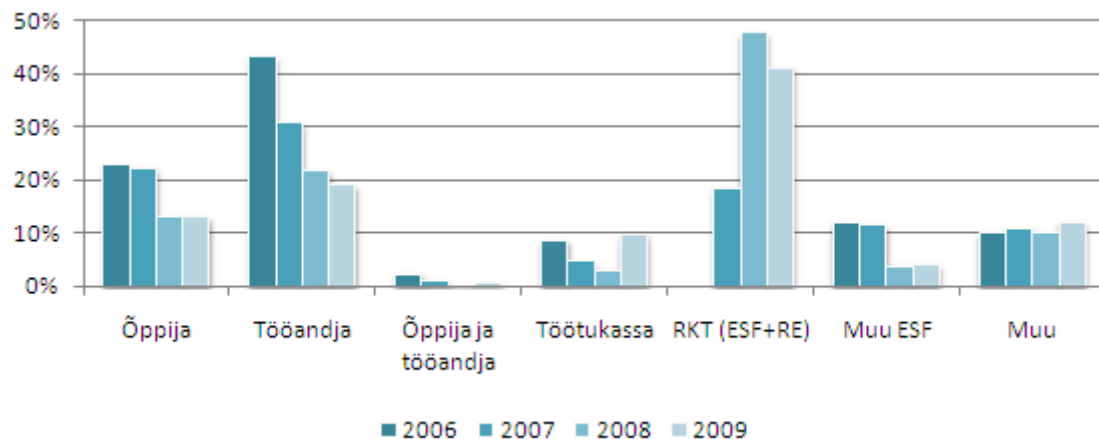
Joonis 20. Kutseõppeasutustes täiskasvanute tööalastel täiendkoolitustel osalenute arv 2004–2009.

Allikas: HTM kutseõppeasutuste talitus, 2004 - 2010.

Riikliku koolitustellimuse rolli koolituste rahastamisel iseloomustab joonis 21. Kui 2006. aastal oli absoluutselt suurim koolituste eest tasuja tööandja, siis 2009. aastal ületas riikliku koolitustellimuse (RKT) raames Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) ja riigieelarve vahendite (RE) abil rahastatud koolituste maht tööandjate poolt tasutud koolitusi juba rohkem kui kahekordselt. Lisaks Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt koostatavale riiklikule koolitustellimusele on Euroopa Sotsiaalfond panustanud kutseõppeasutustes toimuvatesse täienduskoolitustesse ka läbi Töötukassa ja Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse (muu ESF).

Joonis 21. Täiskasvanute tööalasel koolitusel osalejate jaotus koolituskursuse rahastamisallika järgi 2008. aastal

Allikas: HTM kutseõppeasutuste talitus, 2010.

⁶ 2005. aastal korraldati rakenduskõrgkoolideks ümber nii Tallinna kui Tartu Meditsiiniülikool, kus oli suur täienduskoolituse maht.

9. Õpetajad

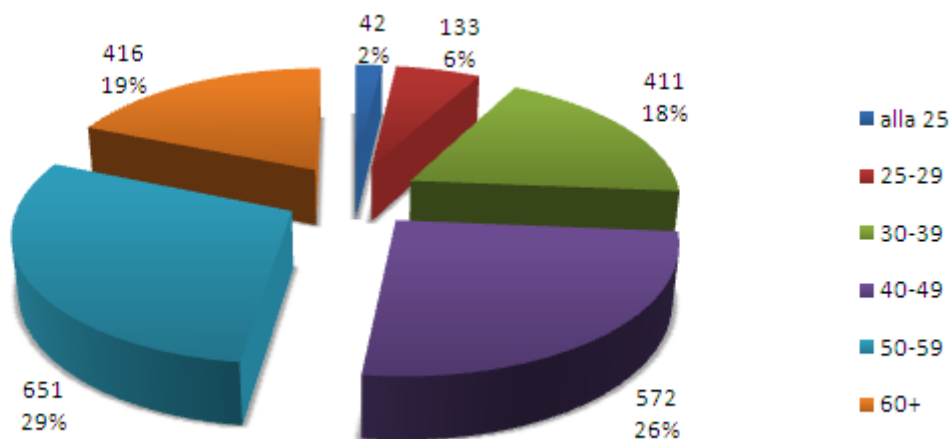
Kutseõppeasutustes töötab 2009. aasta 10. novembri seisuga 2225 õpetajat, kellest 911 on üldharidusainete õpetajad, 1379 kutseõpetajad ning 8 on eripedagoogid. Kutseõppeasutuste kõikide õpetajate keskmine töökoormus on 2009/10. õppeaastal 0,77 ametikohta, mis on keskmiselt 0,03 ametikohta madalam kui eelneval 2008/09. õppeaastal. Kutseõpetajate keskmine koormus on käesoleval õppeaastal 0,76 ametikohta ning üldharidusainete õpetajatel 0,73 ametikohta.

Kõikidest kutseõppeasutuste õpetajatest on mehi 781 ehk 35% ning naisi 1444 ehk 65%. Kutseõpetajate hulgas on naiste ja meeste osakaal jäänud sarnaselt eelneva õppeaastaga samale tasemele - mehi on 43% ning naisi 57%. Üldharidusainete õpetajate hulgas on meesõpetajaid vaid viiendik.

9.1. Kutseõppeasutuste õpetajate vanuseline struktuur

2009/10. õppeaastal on kutseõppeasutuste õpetajate keskmine vanus võrreldes 2008/09. õppeaastaga pisut langenud. Eelmisel õppeaastal oli nimetatud näitaja 48,5 aastat, käesoleval õppeaastal on keskmine vanuse näitaja 48,2 aastat. Kõige enam töötab 2009/10. õppeaastal kutseõppeasutustes 40-49 ning 50-59- aastaseid õpetajaid. Need vanusgrupid hõlmavad vastavalt 26% ning 29% kõigist kutseõppeasutuste õpetajatest ehk nimetatud vanusgruppidesse kuulub veidi enam kui pool kõigist kutseõppeasutuste õpetajatest (joonis 22). Positiivse muutusena saab välja tuua asjaolu, et võrreldes eelmise õppeaastaga on kasvanud kahe kõige noorema vanusrühma osakaal kõigi kutseõppeasutuste õpetajate hulgas, kuid absoluutarvudes on noorte õpetajate arv kutseõppeasutustes siiski väike.

Joonis 22. Kutseõppeasutuste õpetajate vanusejaotus 2009/10. õppeaastal.

Allikas: EHS 10.11.2009.

9.2. Kutseõppeasutuste õpetajate kvalifikatsioon ja haridustase

Valdav enamus kutseõppeasutuste õpetajatest on kõrgharidusega pedagoogid. 2009/10. õppeaastal omab kõrgharidust 84,3% kõigist kutseõppeasutuste õpetajatest, mis on võrreldes eelneva 2008/09. õppeaastaga pisut langenud. Eelmisel õppeaastal oli vastav näitaja 85,5%. Nii kutseõpetajate kui üldharidusainete õpetajate puhul on kõrghariduse omandanute osakaal jäänud sarnaselt eelneva

õppeaastaga praktiliselt samale tasemele – kõrgharidusega kutseõpetajaid on 78,5% ehk 1082 ning kõrgharidusega üldharidusaineid õpetavaid õpetajaid on 856 ehk 93,9%. Kõigist kutseõppeasutuste õpetajatest omab keskeri- ja tehnikumiharidust 8,1%, kutseharidust 4% ning keskharidust 1,6%. Haridustase on teadmata või märkimata ligikaudu 2% ehk 44 kutseõppeasutuste õpetajal (tabel 8).

Tabel 8. Kutseõppeasutuste õpetajad haridustasemete alusel 2009/10. õppeaastal.

Haridustase	Keskeri- / tehnikumi- haridus	Kesk- haridus	Kutse- haridus	Kõrg- haridus	Teadmata / märkimata
Kutseõpetajate arv	154	28	83	1 082	32
Üldhariduslike ainete õpetajate arv	27	8	8	856	12
Õpetajate arv kokku	181	36	89	1 875	44

Allikas: EHIS 10.11.2009.

Kutseõppeasutustes töötab 2009/10. õppeaastal kvalifikatsioonile vastavaid kutseõpetajaid 1148 ehk 83,2%. Üldharidusainete õpetajatest omab kvalifikatsioonile vastavat haridust 84,5% ehk 770 üldharidusaineid õpetavat õpetajat. Kõrgharidusega kvalifitseeritud kutseõpetajaid on kõigist kvalifikatsiooninõuetele vastavatest kutseõpetajatest 975 ehk 84,9%. Kõrgharidusega kvalifitseeritud üldharidusainete õpetajaid on 2009/10. õppeaastal 96,9% ehk 746. Keskeri- või tehnikumiharidusega kvalifikatsiooninõuetele vastavate kutseõpetajate osakaal kõigist kvalifikatsiooninõuetele vastavatest kutseõpetajatest on ligikaudu 10%, üldharidusaineid õpetavate õpetajate puhul on nimetatud näitaja osakaal kõigist kvalifitseeritud üldharidusainete õpetajatest vaid ligikaudu 2%. Kutseharidusega ning teadmata/märkimata haridustasemega kvalifitseeritud kutseõpetajate osakaal on ligikaudu 5% kvalifikatsiooninõuetele vastavate kutseõpetajate koguarvust ning üldharidusaineid õpetavate õpetajate puhul on nimetatud osakaal ligikaudu 1% kõigist kvalifitseeritud üldharidusainete õpetajatest (tabel 9).

Tabel 9. Kvalifikatsiooninõuetele vastavad kutseõpetajad ning üldharidusaineid õpetavad õpetajad haridustasemete alusel 2009/10. õppeaastal.

Kvalifikatsioonile vastavad õpetajad haridustasemete	Keskeri- / tehnikumi- haridus	Kutse- haridus	Kõrg- haridus	Teadmata / märkimata
Kvalifikatsioonile vastavad kutseõpetajad	115	38	975	20
Kvalifikatsioonile vastavad üldhariduslike ainete õpetajad	17	4	746	3

Allikas: EHIS 10.11.2009.